

VEGYESEK.

A villa eredete hazánkban. A villa, okiratainkban legelőször 1374-ben (Magyar-nemz. múzeum Vég helyi gyűjt.) fordul elő. Nagy Lajos királynak az egri káptalanhoz intézett parancsa ez, mely Selpi Pál fia András kérelmére tanuvizsgálatot rendel el arról, igaz-e? hogy ő 10 évvel ezelőtt, Visontai Imre fia Imrének kölcsön adott: 132 arany frtot; 2 megezüstözött kést; 4 ezüst kanalat, 2 „az olaszok (secundum morem latinorum) szokása szerint, az étkezés kényelmére alkalmazott (pro comodo comestionis aptas) ezüst kis villát“ (furcas); 1 kardkötőt 45 frtnyi és ruházatát 10 márkányi értékben. A villának ez a gondos körülírása azt árulja el, hogy az még akkor igen szokatlan lehetett nálunk, kétségtelenné teszi továbbá azt is, hogy Olaszországból került hozzánk, ahol azzal őseink, valószínűleg Nagy Lajos nápolyi hadjárata alkalmával ismerkedhettek meg, mert hiszen Selpinek is, már 1364-ben birtokában volt a két villa.

T. K.

Magyar vadászó ölyvök és sólymok Belgiumban. Mária királyné, II. Lajos király özvegye, 1550 június 14-én (Brüsszeli Okmtár. II. 224. l.) Belgiumból Turnhout várából tanácsosát: Eyczinger Ulrik bárót, ismételten felszólította, hogy részére Magyarországon, még pedig a nyitrai püspökségben, néhány vadászó ölyvöt (Blawfuess vogl) szerezzen. Ugyanekkor a királyné e végből magának a nyitrai püspöknek: Thurzó Ferencznek is írt. Az elmúlt években — úgymond — szíves volt a nyitrai püspökségből, az ő multságára néhány ölyvöt (accipitres) fogatni; most megint szüksége lévén ilyenekre, azoknak beszerzésével Eyczinger bárót bizta meg, a nyitrai püspökségből, mert az ottani ölyvök kiválóbbak és sokkal magasabban röpkülnek. Szíves támogatását kéri, sőt ha esetleg ezeken kívül még más magasan repülő szelid és kitautított madara volna kéznél, azokból is kettőt kér megküldetni.

A nyitrai püspök vadászó madarainak messze földön jó híruk volt. Miksa király 1564 május 15-én (Archiv für Oest. Gesch. XXI. 225) szintén a püspököt kérte meg, hogy részére néhány szép ölyvöt és sólymot (Plawfuess vund Falcken) fogasson.

T. K.

A megyei házi pénztárak kiadásai az 1791/2., 1801/2. és 1825/6. években. A helytartótanács számvevőségének 1826 márczius 5-éről keltezett kimutatása (Orsz. Levéltár 1825/6. évi orsz.-gyűlési iratok) szerint Magyarország összes vármegyéi, házipénztáraik terhére, a következő kiadásokat irányozták elő:

	1791/2.		1801/2.		1825/6.	
	é v e k b e n					
	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1. Megyei tisztviselők fizetésére	504,160	33 ² /s	541,512	45 ¹ /s	510,275	23 ⁶ /s
2. Megyei szolgák bérére és ruházatára	266,088	7 ¹ /s	329,692	2 ³ /s	468,680	28 ⁶ /s
3. Megyeiapidíjakra	114,151	—	83,562	49	171,761	49
4. Megyei adósságok tőkének kamataira	15,349	29 ¹ /s	21,350	21 ³ /s	3,175	41 ¹ /s
5. Megyei adósságok törlesztésére	13,600	—	30,255	1 ² /s	19,268	41 ³ /s
6. Megyei irodai szükségletekre	42,249	53	42,127	59 ¹ /s	57,659	52 ³ /s
7. Raktartási költségekre	66,129	20 ⁷ /s	52,320	51 ⁶ /s	80,659	16 ⁵ /s
8. Királyi dézsma bérletére	9,886	—	3,155	—	5,655	—
9. Megyei épületek fönrtartására	92,861	44 ³ /s	149,697	53 ¹ /s	129,335	7 ⁵ /s
10. Megyei utak és hidak fönrtartására	—	—	—	—	—	—
11. Árvák ellátására	—	—	—	—	3,656	49
12. Lótartási költségekre	18,467	13 ⁴ /s	28,748	30	14,764	34 ⁵ /s
13. Katonai deperditákra ¹⁾ s a kvártélyozási terhek könnyítésére	311,168	22 ² /s	402,766	49 ⁴ /s	236,848	25
14. Károknál s elemi csapásoknál nyújtandó segélyekre	86,826	54 ⁴ /s	121,432	14 ² /s	66,729	12 ² /s
15. Behajthatatlan vagy elengedett követelésekre	14,583	28	25,787	—	20,163	22 ⁵ /s
16. Hatósági fuvarokra	78,662	59	142,484	42 ⁷ /s	238,436	30 ⁴ /s
17. Vegyes kiadásokra	138,271	34 ¹ /s	198,358	58 ⁴ /s	286,926	39 ⁶ /s
18. Házi adóhátralékokra a múlt évről	7,022	31 ⁶ /s	62,784	27 ⁶ /s	45,486	51 ⁴ /s
19. A házi pénztár túlkiadására a múlt évből	2,000	—	8,456	12	11,900	58 ⁵ /s
20. Katonai gyűjtésekre	—	—	—	—	3,635	50 ⁵ /s
Összesen	1,864,408	40 ⁰ /s	2,368,465	52 ⁵ /s	2,459,088	1 ⁵ /s

T. K.

¹⁾ Deperdita alatt a megyei házipénztárnak egy különös kiadása volt értendő. Ugyanis a nép köteles volt a katonaság számára zabot, szénát, kenyert szolgáltatni, azon az áron, amely még Mária Terézia alatt szabott meg. Ezen ár és a valóságos piaczi ár között azonban, nagy volt a különbség. A megsabott ár terményekért a katonai adóból visszatérítették, de a piaczi árig való veszteség, valamint a katonaságnak a törvényhatóságok által adott szállások, fa, gyertya és más aprólékos szükséglet a királyi kincstár által nem térítették meg, hanem e terheket a megyei házi pénztár viselte. A katonaság tartásából származott ezen veszteség nevezett tehát deperditának.

Szerk.